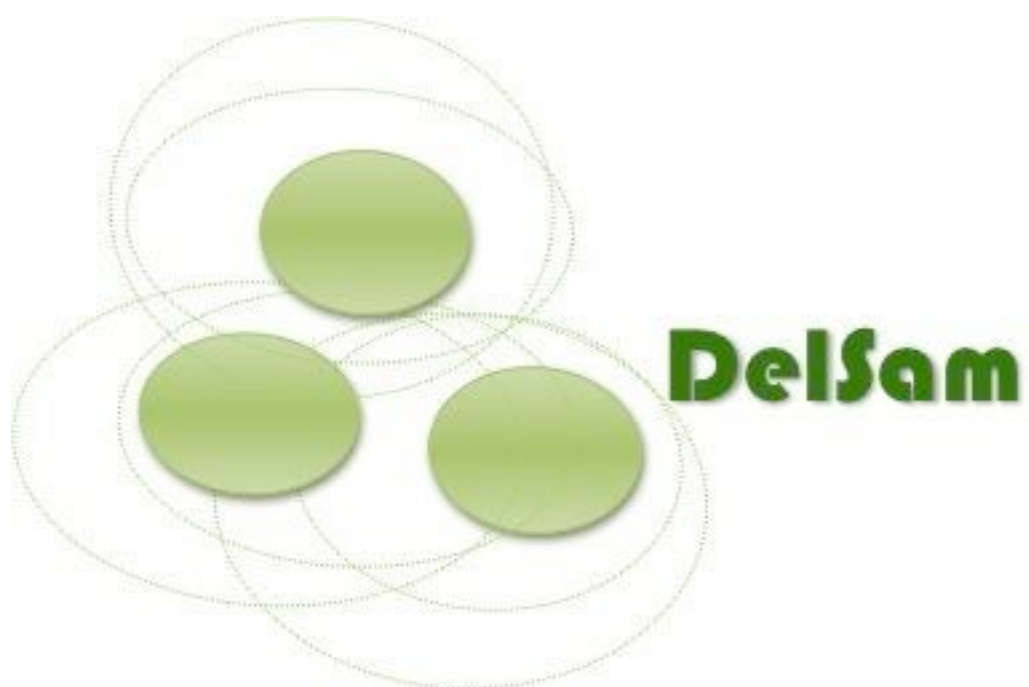

Ann Backman, Raija Koskinen &
Mia Montonen

Projektrapport för DelSam II
2013-2014

Projektrapport för DeISam II 2013-2014

Ann Backman, Raija Koksinen & Mia Montonen: Projektrapport för
DelSam II 2013-2014

FSKC Arbetspapper 3/2014

Ab Det finlandssvenska kompetenscentret inom det sociala området
Helsingfors 2014

ISBN 978-952-5588-97-2

Innehåll

1	Bakgrund	5
2	Målsättning, målgrupp och syfte	6
3	Projektområden och resurser	7
3.1	Projektsamarbetsparter	7
3.2	Styrgrupp och projektpersonal	7
4	Verksamhet	9
4.1	Delaktighetsgenererande metoder som framtidsdialog och BIKVA	9
4.2	Processbeskrivning av socialt arbete med unga vuxna	10
4.3	Mötesplatser	11
4.3.1	Serie metodologiska workshoppar i Nyland	11
4.3.2	Seminarier inom projektet	12
4.4	Kontakten till studieenheter och samarbete med andra aktörer	12
5	Utvärdering och uppföljning av projektet	14
Bilaga 1	DelSam poster	17
Bilaga 2	Förverkligat inom DelSam II, presenterat enligt projektets syfte:	18
Bilaga 3	Toteutettu hankkeessa DelSam II 2013- 2014; Esitetty tavoitteiden mukaan:	20
Bilaga 4	Smiletaggning	22
Bilaga 5	Framtidsdialog inbjudan	23
Bilaga 6	Framtidsdialog utvärderingsfrågor	24
Bilaga 7	Studerandes arbeten inom DelSam	25
Bilaga 8	Sammanfattning av aktiviteterna enligt antalet deltagare	29
Bilaga 9	Publikationer som kan laddas ner från nätet	30

1

Bakgrund

DelSam II (Ungas delaktighet i samhället) är en fortsättning på DelSam I som pågick mellan 1.9.2012 - 28.2.2013 med förlängning till 30.4.2013. DelSam II fick understöd från Undervisnings- och kulturministeriet för tiden 1.6.2012 - 28.2.2014 genom Barn- och ungdomspolitiska utvecklingsprogrammet 2012-2015.

Projektet utvidgades till att omfatta några nya kommuner och ungdomsverkstäder, vilket gav större möjligheter till innovativt utvecklingsarbete och kunskapsspridning i Svenskfinland. Kommunerna Korsholm, Esbo och Kristinestad kom med som nya parter samt ungdomsverkstäderna Föregångarna och Jobcenter kom med i DelSam II.

Både i Nyland och i Österbotten har projektkoordinatorerna jobbat med att knyta kontakter med andra aktuella projekt på fältet samt stadigvarande verksamhet. På hösten 2013 gjordes en DelSam-poster som användas i informationssyfte i olika sammanhang. (Se bilaga 1.) DelSam postern är fungerande för hela DelSam-satsningen dvs. kommer även att användas i nuvarande form för DelSam III.

Under DelSam II har flera studeranden rekryterats för att delta i projektet. De kommer att jobba med bl.a. sina slutarbeten i nära samarbete med DelSam och FSKC även efter projektiden för DelSam II tar slut.

2

Målsättning, målgrupp och syfte

Målgruppen i projekten DelSam I och II har varit ungdomar som går i eller har gått ut grundskolan, primärt unga vuxna i åldersgruppen 18-29 år, som har svårigheter att hitta sin väg till utbildning och arbetsliv.

Målet med DelSam II var att genom projektet utveckla kunskap och arbetsmodeller som kan användas i arbetet med ungdomar som går ut och som har gått ur grundskolan. Fokusområde ligger speciellt på att höra ungas erfarenheter och åsikter om service och att stöda deras delaktighet i utvecklandet av service samt att främja samarbete och samverkan mellan olika aktörer på arbetsfältet.

Syfte:

- att utveckla delaktighetsgenererande metoder för att effektivera stödet till ungdomar som riskerar att marginaliseras, så att deras individuella utveckling till aktiva, välmående medborgare stöds på ett ändamålsenligt sätt
- att utveckla det förebyggande ungdomsarbetet
- att utveckla nya former för samarbete mellan socialt arbete, ungdomsverkstäder och andra aktörer som är engagerade i arbetet med att stöda ungdomar på deras väg in i vuxenlivet
- att utveckla ett fortbildningsmaterial bestående av delaktighetsgenererande arbetsmodeller som prövats och utvecklats i projektet för användning i utbildningen av personal som arbetar med ungdomar

Utgående från dessa syften har det gjorts en granskning på projektets konkreta aktiviteter dvs. en sammanfattning som beskriver på vilket sätt projektarbetet har uppfyllt dessa syften under DelSam II. (Se kapitel 5 & bilaga 2). Projektet har varit verksamt inom områden där det finns behov för användning av finskan och svenskan parallellt. För att möta dessa språkliga behov och för att möjliggöra en spridning av projektresultaten finns en sammanfattning av beskrivningen på båda språken. (Se bilaga 3.)

3

Projektområden och resurser

Projektområdet för DelSam II har omfattat Nyland och Österbotten. De städer och kommuner som har deltagit är Helsingfors, Esbo, Raseborg, Kristinestad och Korsholm, därtill även ungdomsverkstäderna Sveps, KOI, Fixar Malte, Föregångarna och Jobcenter.

Statsunderstödet till projektet har främst använts för avlöning av projektkoordinatorer (två deltidstjänster på ca 50 %), för arvode till en ledare av framtidsdialogen, för resekostnader, och för hyra för arbetsutrymmen på FSKC samt för ordnandet av seminarier i Vasa och Helsingfors. Dessutom har FSKC:s personal jobbat med projektet, (t.ex. operativ ledning och styrgruppsarbete), planering av tillställningarna, marknadsföringen och administrationen av projektet.

3.1 Projektsamarbetsparter

Aktörerna varierade beroende på de lokala omständigheterna men kärnan bestod av:

- Handledare och personal på ungdomsverkstäder
- Ungdomar
- Socialarbetare på socialbyråerna (de enheter som ansvarar för åldersgruppen 18-29 år)
- Arbets- och näringsbyråerna
- Ungdoms- och fritidssektorn

3.2 Styrgrupp och projektpersonal

De centrala samarbetsparterna har varit representerade i projektets styrgrupp:

- Säde Pitkänen, Koordinator för svenskspråkig service, Helsingfors stad
- Stefan Fri, Avdelningschef för sysselsättningstjänster, Raseborgs stad
- Caroline Lund, Fritidschef, Korsholms kommun
- Peter Rolin, Verksamhetsledare, Svenska produktionsskolan Sveps
- Torbjörn Stoor Verkställande direktör, FSKC
- Mia Montonen, Utvecklingschef, FSKC

Projektpersonalen har ansvarat för beredning av styrgruppsmöten samt förverkligandet av projektets aktiviteter:

- Ann Backman, Projektkoordinator, DelSam II, Österbotten
- Raija Koskinen, Projektkoordinator, DelSam II, Nyland

Styrgruppsmöten har ordnats fem gånger under projektiden. I och med projektets breda geografiska område, har representanter från Österbotten oftast deltagit på möten på distans via en Lync-kontakt (videokonferens).

4

Verksamhet

4.1 Delaktighetsgenererande metoder som framtidsdialog och BIKVA

Under projekt-tiden för Delsam II har vi samlat erfarenheter från delaktighetsgenererande metoder bl.a. genom Bikva-processer och genom en framtidsdialog i grupp (en anpassad version). Båda arbetsätten har visat sig välfungerande för att generera ungdomarnas delaktighet. Nackdelen med metoderna är att framtidsdialogen kräver en utomstående dragare och att Bikvan är en mycket arbetsdryg process. Både Bikva och framtidsdialogen som metod förutsätter att de unga deltar aktivt i diskussionen.

En Bikva-utvärderingen har gjorts vid Jobbcenter i Kristinestad. I Bikva-processen har ungdomar, Jobbcenters personal och det sektorövergripande nätverket i Kristinestad och Närpes deltagit samt en presentation till stadsstyrelsen i Kristinestad har gjorts. En magisterstuderande från Helsingfors Universitet har deltagit i processen som arbetspar till projektkoordinatorn. Hon kommer även att göra sin pro gradu-avhandling inom projektet DelSam. En rapport har publicerats i mars 2014 inom FSKC:s publikationsserie för Arbetspapper angående Bikva-processen på Jobbcenter.

Resultaten från Bikvan visar att det som behövs i arbetet med unga är; engagemang för sitt arbete och ungdomar, ett genuint intresse att hjälpa ungdomarna hitta sin väg i livet, en beredskap att använda sig av alternativa lösningar samt en hel del nytänkande. I Bikvan-rapporten läggs speciellt stor fokus på de ungas behov av utvidgad handledning för att lotsa de unga ut i arbets- eller studielivet. (Läs rapporten på hemsidan http://www.fskompetenscentret.fi/page437_sv.html.)

Förberedelser har gjorts för en uppföljning av en Bikva-utvärdering som gjordes inom ramen för pilotprojektet DelSam I i Raseborg. Planen för den har förberetts under DelSam II i samarbete med ansvariga för sysselsättningsenheten i Raseborg. De lyfte fram behovet att få samarbetsparter och nätverk kring unga med i diskussioner kring arbetet. Strävan är att under Bikva-processens gång få med representanter från bl.a. Arbets- och näringsbyrån, FPA och socialarbete.

Målet med Bikvan är att få kunskap om vilket sätt samarbetet fungerar mellan olika serviceformer kring ungdomar som deltar i ungdomsverkstadens KOI:s verksamhet i Raseborg. Med denna målsättning blir fokus förutom i verksamheten på verkstaden också på det som görs i samarbete med andra aktörer som är med i

ungdomarnas liv. En socionom (högre yrkeshögskoleexam)- studerande har deltagit i processen. Hon kommer att ansvara för genomförandet av Bikva-processen som sattes i gång i januari 2014. Bikva-utvärderingen kommer att vara en del av hennes examensarbete.

Inom ramen för Delsam II i Österbotten har en framtidsdialog ordnats i RAMP-gruppen vid Föregångarna. RAMP-gruppen består av unga som är mellan 16 och 29 år och som har svårigheter i sina studier eller planerar att börja studera dvs. ämnar söka in till en utbildning. En utomstående dragare ansvarade för framtidsdialogen och projektkoordinatorn i Österbotten deltog som sekreterare. En inbjudan skickades ut till deltagarna i RAMP-gruppen via handledarna på Föregångarna. (Se bilaga 5.) I framtidsdialogen deltog fem ungdomar och två handledare.

Några dagar efter framtidsdialogen ombads de unga att utvärdera framtidsdialogen. (Se bilaga 6.). De unga hade överlag upplevt framtidsdialogen som hjälpsam med tanke på sina egna framtida planer, samtidigt hade en del upplevt det tungt att tänka framåt när vardagen kändes svår. Flera ansåg att de hade lärt känna de andra gruppmedlemmarna på ett annat sätt och att man var överraskad hur mycket gruppmedlemmarna öppnade sig. Handledarna på Föregångarna ansåg att metoden var ett bra verktyg i deras arbete och det fungerade som ett sätt att konkretisera gruppmedlemmarnas individuella och långsiktiga målsättningar.

Förutom dessa två sätt att konkret öka ungdomarnas delaktighet har Delsam II inför planeringen för Delsam III ordnat så kallad "smilietagging" för att få reda på ungdomarnas åsikter om det planerade DelSam III-projektet. Den metoden kräver inte mycket förberedelse samt den var enkel och snabb att genomföra. Den gav ändå tydliga resultat dvs. gav konkreta idéer på behoven av vidareutveckling. (Se bilaga 4).

4.2 Processbeskrivning av socialt arbete med unga vuxna

En processbeskrivning har gjorts på basen av intervjuer med alla socialarbetare och chefen för familje- och individomsorgen på Korsholms kommun. Frågorna till socialarbetarna kretsade kring klientgruppen ungdomar utan arbete och studieplats som söker utkomststöd.

I processbeskrivningen redogörs det sociala arbetet med de unga och även samverkan med samarbetsparter till socialbyrån. I processbeskrivningen framgår riskerna med att en del unga periodvis lämnas utan sysselsättning. Risken för passivitet och tröskeln för att komma ut igen i arbetsliv eller studier är stor när unga faller emellan arbete och studier. En grupp som främst träder fram i processbeskrivningen är unga med anpassnings- och inlärningsvärigheter, speciellt de med neuropsykologiska diagnoser. Dessa unga behöver mer stöd i övergången

mellan grundskola och andra stadiet. (Läs rapporten på hemsidan http://www.fskompetenscentret.fi/page437_sv.html.)

Resultaten och åtgärdsförslagen från intervjuerna fungerar som ett komplement till en utredning som kommer att göras år 2014 över hela sysselsättningen inom Korsholms kommun.

4.3 Mötesplatser

Under DelSam II projekt-tiden har många aktiviteter ordnats i Nyland och i Österbotten. Tillställningarna har varit öppna för alla, dvs. för professionella och unga. Några exempel på tillställningar är seminarier och workshoppar som beskrivs nedan. Därtill har vi inom projektet även satsat på marknadsföring och framtagning av nya sätt att göra unga delaktiga. Här nedan kommer en kort beskrivning på sådant som har förverkligats i DelSam II (se även bilaga 8).

4.3.1 Serie metodologiska workshoppar i Nyland

Inom projektet DelSam II har det ordnats en serie metodologiska workshoppar under hösten 2013 i Nyland. Målet har varit att erbjuda ett gemensamt forum för både unga och de professionella som arbetar med unga. I pilotprojektet DelSam I kom det tydligt fram att ungdomarna har synpunkter och uttrycker dem gärna i fall de involveras i utvecklingsarbetet. Samtidigt har personalen behov av att dela sina erfarenheter och att lära av varandra när det gäller arbetssätt som stöder ungdomarnas delaktighet. Under höstens metodologiska workshoppar har vi strävat efter att fortsätta det arbete som gjordes inom pilotprojektet.

Workshopparnas innehåll:

1. Första workshoppen var (26.9.2013) kring temat samarbete med unga och professionella. Medverkande var forskarsocialarbetare Kati Palsanen från Socca och Yonatan, en erfarenhetsexpert från Nuoret kehittäjät <http://www.socca.fi/nuoretkehittajat>
2. Det andra temat (28.10.2013) var mångprofessionellitet och då medverkade professor Elisabeth Willumsen från universitetet i Stavanger, Norge.
3. Den tredje workshoppen ordnades i Raseborg (2.12.2013) då presenterade Elina Söderlund, Vamos työ Espoo och Tapio Koivu, Mun Startti Pasila, Diakonianstaltens servicehelhet Vamos. Därefter diskuterades ungdomsverkstädernas fungerande arbetssätt. <http://www.vamosnuoret.fi/>
4. Fjärde workshoppen ordnades (17.12.2013) på Svenska produktionskolan i Helsingfors. Forskare Tapio Kuure från Nationella verkstadsföreningen rf inledde den gemensamma diskussionen. Han arbetar inom projektet Sosiaalisen vahvistamisen kehittämistoiminta med fokus att utveckla verksamhet för att förstärka social identitet.

Diskussionerna under workshopparna visade att det finns behov för dylika gemensamma träffar. Det är dock viktigt att kritiskt granska på vilket sätt den här typens aktivitet är mest ändamålsenligt att förverkliga. Feedback på deltagarnas

erfarenheter av höstens workshops fås under våren 2014 genom att en universitetsstudent gör sin praktikforskning med fokus på dessa. Resultat av hennes arbete kan användas för att vidareutveckla möjligheter för olika aktörer att samarbeta med befintliga resurser inom FSKC och MWI (Mathilda Wrede-institutet) (projektverksamhet eller annat) och inom eventuell DelSam III.

4.3.2 Seminarier inom projektet

Den 5.2.2014 ordnades ett DelSam-seminarium på Arcada i Helsingfors med videolänk till Åbo Akademi i Vasa. Programmet handlade om digitalisering av offentliga tjänster och socialt umgänge på nätet. Det var över 50 personer som deltog från olika organisationer, kommuner, utbildningsenheter och tredje sektorn. Under dagen fördes en aktiv diskussion mellan deltagarna och föreläsarna.

Från verkstäderna Starten (Sveps i Helsingfors) och Koi (sysselsättningsenheten i Raseborg) deltog en del ungdomar i seminariet. Verkstäderna hade gjort posters, där ungdomarna har lyft fram sina erfarenheter av verkstadstiden. Även studeranden hade gjort posters om deras pågående studiearbeten. Tillställningen videobandades och materialet kan användas exempelvis i fortbildning. Materialet (föreläsningspresentationer och videor) finns på DelSams hemsida: http://www.fskompetenscentret.fi/page437_sv.html.)

Den 18.11.2013 ordnades DelSam seminariet "Hur kan vi bemöta unga?" i på Academill i Vasa. Seminariet skedde i samarbete med ungdomsforskarna vid Åbo Akademi. Seminariet lockade professionella från olika yrkesområden, t.ex. kommunalt anställda inom sociala sektorn och fritidssektorn, ungdomsverkstäder, AN-byrån, tredje sektorn och många studeranden. Fokus under dagen var på samarbete, nätverksarbete och på ungas behov av socialt stöd i grundskolan.

4.4 Kontakten till studieenheter och samarbete med andra aktörer

Under projekt-tiden har studerande från Helsingfors universitet, Svenska social- och kommunalhögskolan och Yrkeshögskolan Arcada engagerats i projektet. Ett sätt att skapa kontinuitet inom DelSam är via studeranden som har valt att göra undersökningar inom ungdomsfrågor. Deras arbete fortsätter enligt de individuella forskningsplanerna och kopplas även till stadigvarande verksamhet inom FSKC och MWI. Studerandes arbeten och målsättningarna finns presenterade i bilaga 7.

Ansvariga i DelSam-projektet har aktivt sökt samarbete med olika aktörer som arbetar med ungdomarna. Förutom med stadigvarande verksamhet i projektkommunerna och utbildningsenheter har samarbete varit aktuellt med följande enheter, utvecklings- och forskningsprojekt:

- Ungdomsforskarna vid Åbo Akademi
- Unga i Botnia, (Novia, Åbo Akademi, Österbottens förbund, Umeå universitet, Region Västerbotten och Europeiska regionala utvecklingsfonden.)
- SOS I och II- projekten, Kaste
- VAMOS – palvelukokonaisuus
- Ester, nuoret pudokkaat / Espoon Nuorten Kipinä -kehittämisyhmä
- Sosiaalisen vahvistamisen kehittämistoiminta
- Under projektiden har projektkoordinatorerna deltagit på följande seminarier:
 - Ungdomsenkäten Luppen, (Svenska Österbottens Ungdomsförbund (SÖU) och Ungdomsforskarna vid Åbo Akademi).
 - Delaktighet och kundinriktad service – från mål till handling. – Hur skall man dra nytta av medborgarnas och kundernas kunskande vid utvecklingen av social- och hälsovårdstjänster? SOS-projektets avslutningsseminarium.
 - Invandrarens sysselsättning och delaktighet för välfärden i Österbotten - det regionala samarbetets möjligheter och utmaningar (THL).
 - Från ungdomstid till vuxenliv (Maria Akademi, Hanaholmen – kulturcentrum för Sverige och Finland, Mannerheims Barnskyddsförbund, Centralförbundet för barnskydd, Svenska arbetarinstitutet – Arbis, Svenska Nu.).
 - Lanuke-seminariet ordnat av Undervisning- och kulturministeriet.
 - Nuorten syrjäytymisen ehkäisytoimien vaikuttavuutta käsittelevä seminaari, pikkuparlamentti 06/2013.
 - Workshop on Practice and Research for Social Service Excellence 2013 "Combining Practice and Research – A mission Impossible?" en workshop organiserad av Hong Kong Council of Social Service and the University of Hong Kong. DelSam -projekt presenterades som ett exempel. (Deltagandet medförde inga kostnader för projektet.)

5

Utvärdering och uppföljning av projektet

Projektet har engagerat både praktiker och unga med målsättning att utveckla arbetet tillsammans. Samarbetet mellan olika sektorer och engagemang av unga är viktiga hörnstenar för att arbeta vidare med sysselsättningsfrågor i framtiden. Inom DelSam II har det framgått att det behövs långsiktigt arbete och att det är värt att satsa på stöd i ett tidigt skede för att stöda unga ut i studie- och arbetslivet.

Resurser	Aktiviteter (hur)	Produktmål (vad)	Effektmål, kortsiktiga (varför)	Effektmål, långsiktiga (varför)
<p>Budget (€): Projektchef Projektarbetare i områdena Forskarinsatser: praktikforskare, graduskribent</p> <p>Ungdomar som deltar i verksamheten</p> <p>Professionella: Chefer + praktiker i projektkommunerna, andra stadiets personal i skolor, elevvård (kurator, studiehandledare, lärare), social-sektor, uppsökande verksamhet, ungdomsverkstäders personal, arbets- och näringsbyrå</p>	<p>Delaktighetsgenererande metoder med ungdomar och personal, t.ex. framtidsdialoger, Bikva-processer, 'Puimala'-dialoger¹</p> <p>För projektets kommuner: Diskussioner om goda praktiker, arbetsseminarier inkl. Workshops med lokala uppföljningar</p>	<p>Dokumentera/ beskriva goda delaktighetsgenererande arbetsmodeller som redan används i projekt-kommunerna.</p> <p>Beskriva nya arbetsmodeller som utvecklats i projektet för samverkan på individ-, grupp- och allmän nivå: främjar ungdomars delaktighet och med-bestämmande, öppenhet, visuella hjälpmedel (vid handlingsplaner), mångprofessionell medverkan</p> <p>Utbildnings- och utvecklings-material för personal som arbetar med ungdomar</p>	<p>Förbättrad samverkan mellan bildning (utbildning, kultur, fritid), socialsektor + arbetskraftsmyndigheter: delad expertis</p> <p>De ungas ökade delaktighet i uppgörandet av sina egna handlingsplaner</p> <p>De ungas ökade delaktighet i att planera service för unga</p> <p>Mer motiverad och kompetent personal som kan arbeta mångprofessionellt och effektivare med ungdomar</p>	<p>Unga som är mera delaktiga i sin egen process</p> <p>Minskad marginalisering av unga</p> <p>Minskat antal unga som är beroende av utkomststöd</p> <p>Motiverad och kompetent personal</p>

Bild 1 Projektets aktiviteter, produktmål och effektmål från projektplanen

¹ För mera information se t.ex. <https://www.innokyla.fi/web/malli109763>

DelSam II:s utvärdering och uppföljning har pågått parallellt med arbete. En av styrgruppens funktioner har varit att följa upp projektet och därutöver har projektpersonalen genom regelbundna möten evaluerat sitt arbete.

Om man jämför projektets framskridande med det som man i projektplanen tänkt genomföra, så kan man säga att projektet har uppfyllt det som planerades, trots en mindre budget och kortare projekttid än vad som fanns i planen. I planen nämns följande som projektets aktiviteter: Delaktighetsgenererande metoder med ungdomar och personal så som framtidsdialoger, bikvaprocesser, Puimala-dialoger samt diskussioner om goda praktiker, arbetsseminarier, workshops med lokala uppföljningar. Allt detta, förutom Puimala-dialoger har man genomfört under projekttiden. Produktmålen dvs dokumentation har man nått i viss mån, men pga av den korta projekttiden och den mindre finansieringen, har man dokumenterat mindre än vad som var planerat. Inom projektet har man beskrivit vissa arbetsmetoder men man har bland annat inte hunnit med att utarbeta ett utbildnings- och utvecklingsmaterial för personalen.

Om man ser på projektets syften, så kan man nedan se hur projektet har svarat på dessa:

➤ att utveckla **delaktighetsgenererande metoder för att effektivisera stödet till ungdomar** som riskerar att marginaliseras, så att deras individuella utveckling till aktiva, välmående medborgare stöds på ett ändamålsenligt sätt, vilket bl.a. har skett genom:

- att erbjuda ungdomar en möjlighet att diskutera det aktuella i deras liv t.ex. i form av **fokusgruppintervjuer** om deras erfarenhet av användning av IKT (informations- och kommunikationsteknologi) eller erfarenheter om verksamheten på ungdomsverkstäder (forskning kopplad till intervjuer)
- att sammanföra olika aktörer (som Sveps, ungdomsverkstad KOI, Vamos, TPY, Nuoret kehittäjä) för att tillsammans utveckla sitt arbete i **workshoppar**.

➤ att utveckla det **förebyggande ungdomsarbetet**, vilket har skett genom:

- att lyssna på ungdomar och professionella t.ex. genom en **framtidsdialog**, **Bikva-processer**, och **intervjuer** om hur det förebyggande arbetet konkret kan utvecklas (vilket inspirerade delar av DelSam III -planen), samt genom att sprida resultaten
- att utveckla tillsammans innebär bl.a att lyssna med respekt för var och ens förmågor.

- att utveckla nya **former för samarbete** mellan socialt arbete, ungdomsverkstäder och andra aktörer som är engagerade i arbetet med att stöda ungdomar på deras väg in i vuxenlivet, vilket har skett genom:
 - **gemensamma seminarier** (den 18.11.2013 i Vasa "Hur kan vi bemöta unga?" och den 5.2.2014 i Helsingfors, med videolänk till Vasa "Ungdomarna i (det digitala) samhället" där bland annat användning av ny teknologi, dess möjligheter och utmaningar, diskuterades).
 - **Metodologiska workshoppar** i Nyland (26.9.2013 - "Samarbete med unga och professionella", 28.10.2013 - "Det mångprofessionella samarbetet", 2.12.2013 - "Vamos työ Espoo, Mun Startti Pasila, Diakoniansaltens servicehelhet Vamos och ungdomsverkstäders fungerande arbetsätt", 17.12.2013 - "Sosiaalisen vahvistamisen kehittämistoiminta / Utvecklandet av verksamhet som kan förstärka den sociala identiteten".)
 - **studerande som centrala aktörer** och resurser i projektet; projektets verksamhetsmiljö (FSKC & MWI) är i knutpunkten mellan forskning och praktik har varit en fungerande bas för att rekrytera flera studerande till projektet. Deras aktiviteter fungerar som brobyggare och skapar nya former för samarbete mellan praktiken, yrkeshögskolor och universitet.

- att utveckla ett **fortbildningsmaterial** bestående av delaktighetsgenererande arbetsmodeller som prövats och utvecklats i projektet för användning i utbildningen av personal som arbetar med ungdomar, vilket har skett genom;
 - **presentationer, videomaterial och publikationer** från projektet går att använda som fortbildningsmaterial. Allt Delsam-material finns på http://www.fskompetenscentret.fi/page432_sv.html
 - **Metodutveckling** Smilietagging, metod för att snabbt och enkelt få ungdomars röst hörda i en specifik fråga http://www.fskompetenscentret.fi/page432_sv.html

Bilaga 1

DelSam poster

**Ungas delaktighet
i samhället - DelSam**

- Unga behöver få vara med och påverka service som är riktad till dem.
- Unga behöver hitta en studieplats och ett arbete.
- De professionella behöver vara lyhörda för de ungas behov.
- Kunskap och erfarenheter behöver spridas.

Projektet DelSam stävar till att skapa dialog och växelverkan mellan unga, ungdomsverkstäder och kommuner.

Intresserad?
Läs mer på hemsidan: www.fskc.fi

 Temaområden Unga vuxna DelSam

 Ab Det finlandssvenska kompetenscentret:
inre det sociala området

 DelSam

Bilaga 2

Förverkligat inom DelSam II, presenterat enligt projektets syfte:

Att utveckla **delaktighetsgenererande metoder för att effektivera stödet till ungdomar** som riskerar att marginaliseras, så att deras individuella utveckling till aktiva, välmående medborgare stöds på ett ändamålsenligt sätt, vilket bl.a. har skett genom:

- att erbjuda ungdomar en möjlighet att diskutera det aktuella i deras liv t.ex. i form av **fokusgruppintervjuer** om deras erfarenhet av användning av IKT (informations- och kommunikationsteknologi) eller erfarenheter om verksamheten på ungdomsverkstäder (forskning kopplad till intervjuer)
- att sammanföra olika aktörer (som Sveps, ungdomsverkstad KOI, Vamos, TPY, Nuoret kehittäjäät) för att tillsammans utveckla sitt arbete i **workshoppar**.

Att utveckla det **förebyggande ungdomsarbetet**, vilket har skett genom:

- att lyssna på ungdomar och professionella t.ex. genom en **framtidssdialog**, **Bikva-processer**, och **intervjuer** om hur det förebyggande arbetet konkret kan utvecklas (vilket inspirerade delar av DelSam III - planen), samt genom att sprida resultaten
- att utveckla tillsammans innebär bl.a att lyssna med respekt för var och ens förmågor.

Att utveckla nya **former för samarbete** mellan socialt arbete, ungdomsverkstäder och andra aktörer som är engagerade i arbetet med att stöda ungdomar på deras väg in i vuxenlivet, vilket har skett genom:

- **gemensamma seminarier** (den 18.11.2013 i Vasa "Hur kan vi bemöta unga?" och den 5.2.2014 i Helsingfors, med videolänk till Vasa "Ungdomarna i (det digitala) samhället" där bland annat användning av ny teknologi, dess möjligheter och utmaningar, diskuterades).
- **Metodologiska workshoppar** i Nyland (26.9.2013 - "Samarbete med unga och professionella", 28.10.2013 - "Det mångprofessionella samarbetet", 2.12.2013 - "Vamos työ Espoo, Mun Startti Pasila, Diakonianstaltens servicehelhet Vamos och ungdomsverkstädernas fungerande arbetsätt", 17.12.2013 - "Sosiaalisen vahvistamisen kehittämistoiminta / Utvecklandet av verksamhet som kan förstärka den sociala identiteten".
- **studerande som centrala aktörer** och resurser i projektet; projektets verksamhetsmiljö (FSKC & MWI) är i knutpunkten mellan forskning och praktik har varit en fungerande bas för att rekrytera flera studerande till projektet. Deras aktiviteter fungerar som brobyggare och skapar nya former för samarbete mellan praktiken, yrkeshögskolor och universitet.

Att utveckla ett **fortbildningsmaterial** bestående av delaktighetsgenererande arbetsmodeller som prövats och utvecklats i projektet för användning i utbildningen av personal som arbetar med ungdomar, vilket har skett genom;

- **presentationer**, **videomaterial** och **publikationer** från projektet går att använda som fortbildningsmaterial. Allt Delsam-material finns på http://www.fskompetenscentret.fi/page432_sv.html

- **Metodutveckling** Smilietagning, metod för att snabbt och enkelt få ungdomars röst hörda i en specifik fråga
http://www.fskompetenscentret.fi/page432_sv.html

Bilaga 3

Toteutettu hankkeessa DelSam II 2013- 2014; Esitetty tavoitteiden mukaan:

Kehittää **osallisuutta edistäviä menetelmiä** syrjäytymisvaarassa oleville nuorille tarjottavan tuen tehostamiseksi; nuorten yksilöllistä kehitystä aktiiviseksi, hyvinvoiviksi kansalaisiksi tuetaan tarkoituksenmukaisella tavalla. Hankkeessa on:

- tarjottu nuorille mahdollisuus keskustella heidän elämässään ajankohtaisista asioista esim. fokusryhmähaastattelun muodossa; keskusteluja toteutettu koskien nuorten kokemuksia IKT:n (informaatio- ja kommunikaatioteknologian) käytöstä ja toiminnasta nuorten työpajoilla (haastatteluihin yhdistetty tutkimus)
- saatettu yhteen eri toimijoita (kuten Sveps, Nuorten työpaja KOI, Vamos, TPY, Nuoret Kehittäjät) kehittämään työtään yhteisissä työpajoissa

Hankkeessa on kehitetty **ennaltaehkäisevää nuorisotyötä** seuraavasti:

- nuoria ja ammattilaisia on kuultu järjestämällä esim. ennakointidialogeja, Bikva-prosesseja ja haastatteluja; näin on saatu koottua tietoa, kuinka ennaltaehkäisevää työtä konkreettisesti voi kehittää (tuotti sisältöä myös DelSam III -suunnitelmaan) sekä jaettua koottua tietoa sekä kehittämistyön tuloksia
- yhteinen kehittäminen on mm tarkoittanut että jokaista kuunnellaan ja kunkin omia voimavaroja kunnioittaen

Kehittää **uusia yhteistyömuotoja sosiaalityön, nuorten työpajojen ja muiden toimijoiden välille**; toimijat työskentelevät tukeakseen nuoria heidän tiellään aikuiselämään on toteutettu:

- **yhteisillä seminaareilla** (18.11.2013 Vaasassa "Hur kan vi bemöta unga?" ja 5.2.2014 Helsingissä ja Vaasassa viedoyhteyden kautta "Ungdomarna i (det digitala) samhället" jossa mm keskusteltiin uuden teknologian käytöstä, sen haasteista ja mahdollisuuksista).
- **Metodologisilla työpajoilla Uudellamaalla** (26.9.2013 - "Samarbete med unga och professionella", 28.10.2013 - "Det mångprofessionella samarbetet", 2.12.2013 - "Vamos työ Espoo, Mun Startti Pasila, Diakonianskolan servicehelhet Vamos och ungdomsverkstädernas fungerande arbetssätt", 17.12.2013 - "Sosiaalisen vahvistamisen kehittämistoiminta).
- ottamalla huomioon **opiskelijat keskeisinä toimijoina** ja voimavaroina hankkeessa; hankkeen toimintaympäristö (FSKC & MWI) on tutkimuksen ja käytännön solmukohdassa tarjonnut toimivan perustan useiden opiskelijoiden rekrytoimiseksi hankkeeseen. Heidän toimintansa rakentaa siltoja ja luo uusia yhteistyön muotoja käytännön, ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen välille.

Kehittää **täydennyskoulutusmateriaalia** osallisuutta edistävästä työmenetelmästä, joita on kokeiltu ja kehitetty hankkeessa käytettäväksi nuorten kanssa työskentelevien koulutuksessa on tuotettu seuraavasti:

- hankkeen aikana tuotettuja **esitelmiä, videoaineistoja ja julkaisuja** voi hyödyntää täydennyskoulutusaineistona. Klikkaa ja tutustu DelSam -aineistoon: http://www.fskompetenscentret.fi/page432_sv.html

- **menetelmäkehitys:** Smilietagging, menetelmä, jolla nopeasti ja yksinkertaisesti voidaan kuulla nuorten ääntä jotakin erityistä kysymystä koskien:
http://www.fskompetenscentret.fi/page432_sv.html

Bilaga 4 Smiletagging

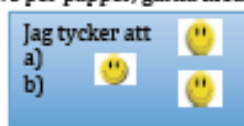
Smilie taggning

- En metod för att göra sig hörd.
- En metod som passar för grupper (3-50 pers).
- En metod som även lämpar sig för de som inte vill stå och prata inför andra.

Hur gör man då?

1. Man har en grupp som man vill konsultera eller fråga åsikter av.
2. Gruppen samlas för en frågerunda.
3. Frågor och påståenden är utarbetade innan mötet och en fråga eller ett påstående skrivs per papper, gärna med inspirerande bilder eller a) b) c)-alternativ

4. Pappren med frågor placeras ut på ett eller flera bord så att alla deltagare kan gå runt och läsa frågorna.
5. Smilie-klistermärken och pennor finns till förfogande för alla deltagare.
6. Deltagarna får skriva, sträcka under, sträcka över och limma smilies utgående från frågorna eller påståendena för att ge "poäng" enligt sitt eget tycke.
7. När gruppen är klar samlas pappren in och man kan gå igenom dem tillsammans för att se hur gruppen har svarat. De som vill får kommentera.

So what?

- 😊 På detta sätt kan du vara delaktig som del i en grupp.
- 😊 På detta sätt kan du säga vad du tycker både i skrift och IRL (In Real Life).
- 😊 På detta sätt kan DU vara med och påverka!

Utvecklad och testad inom projektet DelSam.

INBJUDAN TILL MÖTE "ATT MINNAS FRAMTIDEN"

Du är inbjuden att delta i ett möte "Att minnas framtiden" med XXXX (ungdomarnas namn)

Det är fråga om ett samarbetsmöte där syftet är att få klarhet i situationen och göra upp en gemensam stöd- och handlingsplan.

Mötet leds av utomstående samtalsledare som fått sin utbildning av THL (Institutet för hälsa och välfärd i Finland, före detta Stakes). Samtalsledaren lägger upp mötet så att alla får möjlighet att höra varandras synpunkter och också själva bli hörda. Samtalsledarna är utomstående i förhållande till det som behandlas på mötet och de har tystnadsplikt. De använder sig av en metod som kallas Att minnas framtiden där deltagarna får behandla situationen utgående från en tidpunkt i framtiden. De får tänka på vad en god framtid skulle innebära för dem och på vilka handlingar och vilket stöd som leder till den goda framtiden. Dessutom får deltagarna på mötet tala om sina bekymmer och om hur de kan fås att minska. I slutet av mötet gör deltagarna tillsammans med utgångspunkt från diskussionen upp en stöd- och handlingsplan.

Du behöver inte förbereda dig på något sätt inför mötet.

Mötet beräknas räcka ca 3 timmar och det är viktigt att du reserverar tid så att du kan delta i hela mötet. Vi kommer att ha paus i mitten. För ungdomarna XXXXX är det viktigt att alla som inbjuds kommer till mötet.

Mötet ordnas:

Datum: 13.11.2013

Klockan: 10.00 och beräknas räcka till kl. 13.00

Plats: Resurscentret Föregångarna, Handelsplanaden 12 B 15, VASA

Mötets tema: Min framtid

Följande personer har kallats till mötet:

Välkommen!

XXXXXXX

Undertecknas av t.ex den som arbetar med ungdomarna

Tel.xxxxx och e.post adress

Bilaga 6 Framtidsdialog utvärderingsfrågor

Utvärdering av framtidsdialog Föregångarna 13.11.2013

Frågor:

1. Vad var bra med framtidsdialogen?
2. Vad tyckte du om arbetssättet?
3. Vad var överraskande/oväntat?
4. Vad kunde man ha gjort annorlunda?
5. Kunde du säga det du ville säga?

Tack för svaren!

Hälsningar,

Ann och Gunda

Bilaga 7

Studeraendes arbeten inom DelSam

Frågan om delaktighet är central i projektet DelSam och allt samarbete med studeranden som har rekryterats till projektet DelSam II bygger på sådana frågeställningar som gagnar ungdomarnas delaktighet. Förhandlingarna med studeranden har förts med den målsättningen att olika arbeten kompletterar varandra i DelSam – sammanhang. Studeranden har dock blivit informerade om att finansiering för DelSam II har beviljats endast fram till 28.2.2014. De är färdiga att fortsätta sina arbeten inom DelSam III i fall fortsatt finansiering för projektet beviljas. I fall tilläggsfinansiering inte beviljas, kommer de att fortsätta med sina arbeten i sin egen takt och vid behov bearbeta sina forskningsplaner.

Studerandes insats kan ses som en betydande resurs för projekt. Dessutom ökar deras arbeten kännedom om ungdomsfrågor hos olika aktörer som kommer i kontakt med deras forskning. Alla studerandes arbeten beskrivs kort i följande.

Doktorsavhandlingar

1) Studerande, läroanstalt:

Camilla Granholm, Helsingfors Universitet

Målsättning för arbetet:

Målet är att utreda ungdomarnas IKT-användning (IKT= informations- och kommunikationsteknologi). Målsättningen leder till bl.a. frågor som: Hurdant är IKT-användningen bland ungdomarna som deltar i verksamheten i ungdomsverkstäderna? Har klienterna tillgång till smarttelefoner, pekplattor och datorer i sina hem eller andra vardagssammanhang, och har de tillgång till internetanslutning? Hurdana önskemål har klienterna gällande socialservice online?

Bakgrunden till det planerade samarbete:

Det pågår en stor omorganisering av servicestrukturen inom social- och hälsovården vilken också innebär nya regionindelningar. Dessa strukturomvandlingar leder till att det finns ett allt större behov för att kunna erbjuda socialservice på distans med hjälp av ny teknologi. I och med projektet DelSam II har som målsättning att utveckla service tillsammans med unga, är det viktigt att även ta mera reda på hur den nya teknologin finns med i ungas vardag.

Enligt överenskommelse under DelSam II görs det en pilotundersökning i två ungdomsverkstäder, Sveps i Helsingfors och Koi i Raseborg. Där ordnas det en serie fokusgruppintervjuer i december 2013 där ungdomarna blir ombudda att diskutera sin IKT-användning. Diskussionerna stöds med praktiska övningar. Pilotundersökningen rapporteras som en artikel i Camilla Granholms doktorsavhandling.

Licentiatavhandlingar

2) Studerande, läroanstalt:

Eivor Österlund – Holmqvist, Helsingfors Universitet

Målsättning för arbetet:

Målsättningen för forskningen är gemensam kunskapsproduktion tillsammans med olika aktörer, inklusive de unga själva, och forskning både i de kunskapsutvecklande processerna och i de metoder som projektet utvecklar. Arbetet fokuserar på att utveckla användningen av framtidsdialogen och det nya förhållningssättet som det innebär.

Bakgrunden till det planerade samarbete:

Forskning har påbörjats inom DelSam I och fortsätter under DelSam II. Den ingår i Eivor Österlund-Holmqvists licentiatstudier vid Helsingfors universitet inom specialiseringsområdet Socialt arbete med barn och unga. Forskningen har inneburit att i Helsingfors och Raseborg ta med brukarna genom att använda framtidsdialoger. Erfarenheten har varit att då brukarna och professionella har samlats för att ha en gemensam framtidsdialog så krävs det tid men det sparar också tid på längre sikt.

Pro gradu avhandlingar

3) Studerande, läroanstalt:

Hanna Nyman, Helsingfors Universitet

Målsättning för arbetet:

Målet är att genom intervjuer med ungdomar på Resurscentret Föregångarna undersöka ungdomarnas attityder till arbete. Undersökningen kommer även behandla hur ungdomarna på Resurscentret Föregångarna definierar arbete och hur de pratar om arbete med t.ex. deras familj och vänner.

Bakgrunden till det planerade samarbete:

Bakgrunden till samarbetet med Resurscentret Föregångarna är deras önskan att undersöka ungdomarnas inställningar till arbete. Resurscentret Föregångarna vill genom denna forskning få veta mer om ungdomarnas attityder till arbete. Forskningen kommer även stöda sig på materialet som insamlats i DelSam II projektet i Kristinestad. Materialet från Bikva-undersökningen i Kristinestad fungerar som en bas och inspiration till forskningen.

4) Studerande, läroanstalt:

Katarina Sjölund, Helsingfors Universitet

Målsättning för arbetet:

Målet är att få kunskap om vilket sätt svenska ungdomar får sin service inom utkomststöd i Esbo och Helsingfors och på vilket sätt de själva är delaktiga i den servicen de får.

Bakgrunden till det planerade samarbete:

I DelSam-projekten (DelSam I och II) har det kommit fram att det finns mycket variation i hur ungdomarna får service i huvudstadsregionen i fall de är marginaliserade eller är i risk för att marginaliseras. Det har konstaterats inom DelSam II -projektets styrgrupp det behövs mer kunskap om hur de svenskspråkiga unga tar sig till servicen och även att konkret beskriva den svenskspråkiga processen; hur allt fungerar i huvudstadsregionen.

Master arbete vid högre yrkeshögskole-examen

5) Studerande, läroanstalt:

Annika Puustinen, Yrkeshögskolan Arcada

Målsättning för arbetet:

Målet är att få kunskap om hur samarbetet fungerar mellan olika serviceformer kring ungdomar som deltar i ungdomsverkstadens KOI:s verksamhet i Raseborg. Med denna målsättning blir fokus förutom på verksamheten vid verkstaden också på det som görs i samarbete med andra aktörer som är med i ungdomarnas liv. Målet är att göra en brukarorienterad utvärdering (Bikva) både på verksamheten, och på det samarbete som är anknuten till den. Planen är att förverkliga Bikvan under våren 2014, med början i januari.

Bakgrunden till det planerade samarbete:

Planen för utvärderingen bygger på resultat av en tidigare utvärdering som gjordes inom ramen för DelSam I. Då var fokus på verkstaden och hur den upplevs: processen medförde en aktiv utveckling i verksamheten som pågår fortfarande. Ungdomarna har kunnat se att deras åsikter har haft inverkan. Målsättning för en uppföljning till första Bikvan har sammanställts på basis av diskussionerna med ansvariga för verksamheten i Raseborg. De lyfte fram behovet att starta en diskussion med samarbetsparter och nätverk kring unga. Strävan är att under Bikva-processens gång få med representanter från TE-byrån, FPA, socialarbete etc. På detta sätt är målsättningen att bredda och interagera även utanför verkstäderna.

6) Studerande, läroanstalt:

Johanna Baarman, Yrkeshögskolan Arcada

Målsättning för arbetet:

Att sammanfatta material angående hur brukarperspektiv tas och kan tas i beaktande och utvecklas vidare inom FSKC: verksamhet i allmänhet och i DelSam-projektet specifikt. Att som en del av slutarbete producera ett material (skriftlig material eller material i någon annan form (video, spel... osv) som kunde användas interaktivt i verksamheten)

Bakgrunden till det planerade samarbete:

Inom FSKC:s aktuella verksamhetsplan (år 2013) nämns att brukarmedverkan tas som perspektiv i utvecklingsarbete. Målsättningen för FSKC är att brukarmedverkan och brukarinflytande säkerställs och förstärks i samtliga utvecklingsarbeten/former som FSKC deltar i och målsättningen för detta arbete är att undersöka hur detta verkställs i praktiken. Tanken har varit att detta arbete påbörjas inom ramen för DelSam -projektet.

Praktikforskning i socialt arbete

7) Studerande, läroanstalt:

Ida Lindvall, Helsingfors universitet

Målsättning för arbetet:

Målet med studien är att samla ihop reflektioner kring samarbete från olika aktörer som deltagit i DelSam II-projektets verksamhet. Målet är att lyfta fram rösterna från

fältet om deras tankegångar kring samarbete med ungdomsfrågor. Planen är att förverkliga praktikforskningen på våren 2014, med början i februari.

Bakgrunden till det planerade samarbete:

Planen är att samla in rådande reflektioner om samarbete bland DelSam-deltagarna. Intresset ligger på att få fram tankarna kring vem som skall få vara delaktig i samarbete, vilka är möjligheterna respektive utmaningar för samarbete och på vilket sätt man kunde utveckla samarbete mellan olika aktörer. Syftet med praktikforskningen är delvis att utvärdera höstens workshoppar och DelSam seminariet som ordnades den 5.2.2014.

8) Studerande, läroanstalt:

Irene Wahlman, Helsingfors universitet

Målsättning för arbetet:

Syftet med praktikforskningen är att utgå ifrån hur ungdomar med invandrabakgrund reflekterar kring sin livssituation och möjligheter och utmaningar på den finländska arbetsmarknaden. Planen är att förverkliga praktikforskningen i Raseborg på våren 2014, med början i februari.

Bakgrunden till det planerade samarbete:

Praktikforskningen kommer att utföras i samarbete med Raseborgs invandrarbyrå. Planen är att koppla forskningen och dess resultat till FSKC- och MWI-verksamhet och eventuellt till DelSam III i fall finansiering beviljas.

Projektpersonal:

Nyland: Raija Koskinen

Österbotten: Ann Backman, ann.backman(ät)fskc.fi

tfn +358 40 5220133

Projektadministration: Torbjörn Stoor, torbjorn.stoor(ät)fskc.fi

Websida:

http://www.fskompetenscentret.fi/page432_sv.html

Bilaga 8

Sammanfattning av aktiviteterna enligt antalet deltagare

DELTAGARNA på DelSam II AKTIVITETER 2013 -2014)			
(en del av personer har deltagit i flera aktiviteter)			
AKTIVITET	DELTAGARE / AKTÖR		
	Sammanlagt	Ungdomar	Professionella
Bikva-process, Kristinestad			
1. intervju (svenska gruppen)	3	3	
1. intervju (finska gruppen)	4	4	
2. intervju (personalen)	4		4
3. intervju (samarbetsparter i Kristinestad)	7		7
4. intervju (samarbetsparter i Närpes)	7		7
Bikva-process, Raseborg 18.12.2013 =>			
Informationstillfälle (gemensamt)	12	8	4
1. intervju (svenska gruppen)	6	4	2
1. intervju (finska gruppen)	7	5	2
2. intervju (med personal aktuell 14.3.2014)	3		3
3. intervju (pågår)			
4. intervju (pågår)			
Framtidsdialog, Föregångarna	7	5	2
Fokusgruppintervjuer angående ungdomars IKT-användning, Sveps	12	12	
Metodologiska workshoppar			
1. på FSKC	8	1	7
2. på FSKC tillsammans med Praxisarenan	20		20
3. på Sysselsättningsenheten i Raseborg	14		14
4. på Sveps	7		7
Seminarier			
18.11.2013 i Vasa	58		58
5.2.2014 i Helsingfors, videoförbindelse till Vasa	60	5	55
Smilietagning			
Korsholms ungdomsfullmäktige	17	17	
Sveps	18	18	
Raseborg, finska	8	7	1
Raseborg, svenska	6	5	1
Totalt:	288	94	194

Bilaga 9

Publikationer som kan laddas ner från nätet

http://www.fskompetenscentret.fi/page437_sv.html

- Ann Backman: Processer inom sysselsättning i socialt arbete med ungdomar och unga vuxna inom Korsholms kommun.
- Ann Backman och Hanna Nyman: Utvidgad handledning – vägen till sysselsättning för unga vuxna FSKC Arbetspapper 1/2014.

AB DET FINLANDSSVENSKA KOMPETENSCENTRET
INOM DET SOCIALA OMRÅDET – FSKC
PB 166, 00121 Helsingfors
Georgsgatan 18, 00120 Helsingfors
www.fskc.fi